

Abonnement pour un an
350 piastres

Edition spéciale. 500 p^{tr}s.

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 1 Juin No 229

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی، صحفی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]

تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳۹ ، اعلا کاغذلیسی ہ ایرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکنچی سنہ

نومرو ۲۲۹ - ۱ حزیران ۱۹۲۷

عقل سلیم

مهرنگ ایجاد اولو نماسی فنالقه مانع اولو مایا صبحه
درجده صاصمه در [۱]

دنیا ده ، دین اهلی اولان و بعضاً دینک منافعی مدافعه ده غیرت ابراز ایدن حریص ، فاسد ، بوزوق اخلاقی ، ادبمنز انسانلردن داها چوق هیچ بر شی کورولمز ، [مطرداً هر زمان، الچوق کورولن آداملر بویه دینلی فقط اخلاقمنز آداملر در.] بو آداملر ، نماز قیلماق ، اوروج طوماق ، ذکاة و یرمک الخ کیی [احکام دینی اجرا ایتمز لسه ، کونک برنده بونلری یا پامای کندی کندیلرینه وعد ایدرلر ؛ داها چوق یا پماق نیشده اولدوقلری فنالک وجدان عذابنی صوصدورماق، ازاله ایتک ایچون ایر کیچ اقتضا ایده جک بر علاج اولماق اوزره ، دینی ، احکام دینی اجرا ایتمی احتیاط صاقلارلر [۲]. بوندن باشقا زاهدلر و راهب لرقه سی پک کثرتلی ، پک فعال ، پک قوتلی برفرقه اولدیغندن ، حیلہ کارلرک،

[۱] بو بحثک بو نسخه ده درج ایدیلن قسمی ۲۲۷ نجی نومرو صروده ۱۵۵ نجی مبحثک دوای اولراق درج ایدیلہ جک ایکن سہواً آرہده دیگر مبحثلرہ دوام ایدیلہ بکندن کتابی اکمالاً اونوتولان قسمک بو پارچه سی درج ایدیوروز .

[۲] بزاولہ مسلمان ظلمہ کوردک، که هریش سنہده بر دفعہ جہ کیدرلر ویش سنہ ظرفندہ کویولردن، مظلوم اہالیدن غضب ایتدیگلری پارہ ناک اوندہ برنی مکہ ناک مدینہ ناک خرسز عربلرینہ بیدریرلر ؛ برکون دہ شیطانی طاشلارلر؛ چالقلری ماللرک ، یاقدلری جانلرک کناھندن تماماً تمیزلنیش تماماً مسترخ بروجدان ایلہ ، نام بر حضور بال ایلہ ملکترلرینہ دونرلر و آلحاق وغدار مسلک لرینہ حاجی افندی اولراق دوام ایدرلر. هر مقدس کونہ قدسی مراسم و تشریفات ایلہ او قودیمز منقبہ شریفہ پیغمبریدہ :

برکز الله دیسه شوق ایلہ لسان
دوکولور جلہ کناہ مثل خزان .

دینلیوری ؟ آلدہ بویه اوجوز بر دوای کل وارکن برمتدین آدامک - اگر سالم و سلیم بر تربیة وجدانیہ سی یوقسہ - هر نعتی بییمہ سنہ نمانع معنوی قالیر! ۱۹۷ نومرولو (اجتهاد) دہ (دین و تربیة وجدانیہ) مقاله منری دہ برکرہ او قویک .

ع . ج .

دولاندیریمی لرک، مقصدلرینی آلدہ ایتک ایچون بوفر قہ ناک یاردیمنه چوق رغبت ایتملری اولنرده استناد آرمالری موجب حیرت دکلدرد. شبهه سز بزه دینیلہ جک، که بر چوق عقیف کیمسه لر خالصانه و منفعتمنز [یعنی فکر انتفاعدن تماماً بری و حسبی] اولاراق دینداردرلر ؛ فقط یورک صافلنی دائماً عرفان و فضائل نورلریلہ مترافق اولورمی ؛ دینہ قوتلی بر صورتده مربوط اولمش اولان بر چوق متبحرلری ، داهیلری بزه ذکر ایدرلر . بو اثبات ایدر، که دها آدملری خرافاتہ معتقد اولابیلیر ، قورقاق روحلو ، ضعیف یورکلی، کندیلرینی اضلال ایدن واشیا و شتونی صوثوق قائلیلقلہ معاینہ ایتملرینہ مانع اولان بر خیلہ مالک اولابیلیرلر . پاسقال Pascal ، دینک لہندہ هیچ برشی اثبات ایتمز، پاسقال بردها صاحبندہ بر کوشہ جنون بولونابیلہ جکندن و خرافاتی دیکلہ دیکلی، بونلری دیکلہ مہیہ لایق گوردیکی وقت بر چوجوقدن باشقا برشی اولامایہ جاغندن غیر برشی اثبات ایتمز .

پاسقال بالذات بزه دیر، که « ذکا .. قوتلی و طارء وضعیف اولدینی قادارده واسع اولابیلیر . » [۱] داها یوقاریدہ (پاسقال) دیمشدر، که « انسان حسن سلیمہ مالک اولابیلیر و بوسلامت حسیہ هر شینہ متساویاً، عینی صورتلہ شامل اولمایہ بیلیر . زیرا اولیلہ لری واردرد، که بعضی خصوصاتده سلامت فکرة مالک اولدوقلری چالده دیگر بعضی خصوصاتده آلدانیرلر ، صابیتیرلر .

مبحث ۱۵۶ — مضمناً راجعاً بک مضافی اوزہ منہ
مزمّن دینی امور و فضائلک صامالفی مضمّنہ .

تہ نولو جیایہ یعنی دین علمنہ نظراً فضیلت ندر ؟ بزه جواباً : « بشرک افعالک ارادۃ اللہ توافقی » دینیا یور . فقط الله ندر ؟ هیچ بر کیمسہ ناک فہم ایتک قابیلتنده اولمادینی و بناء علیہ هر کسک کندی قفاسنہ کورہ تعدیل ایتدیکی ، شکل و بریدیکی بروجود [موهوم بروجود] ارادۃ الله ندر ؟ الہی کورمش ویا الله طرفدن مظهر الہام اولمش اولان انسانلرک ارادۃ الله اولدیفنی بزه سوبلہ دیکلری شی . الہی کورمش اولانلر کیملردر ؟

سوزلرینه همان همان هیچ اینانیله مایان متعصبیلر ، یاخود خدعه کارلر یاخود ده حریرلر .

هر کسک باشقا باشقا تصور ، هر کسک کندی طرزینه کوره ترکیب ، هر کسک کندی مزاج و منافعه توفیق ایتدیکی برالله اوزره رینه اخلاقی قورماق ، شبهه سزه اخلاقی انسانلرک هوا و هوس و مخیله سی اوزره رینه بنا ایتمک در ؛ بو ، اخلاقی بتون دیگر خدالرک خارچنده حقیقی رالله تعبد ایتمکله ممتاز اولدوقلرینه معتقد اولاجاق بر مذهب اهلک ، بر زمره نک ، بر جمعیت فسادک ، بر فرقه نک فانتازیالری ، وهم و خیاللری اوزره رینه بنا ایتمکدر . اخلاقی یاخود انسانک وظائفی اراده الهیه اوزره رینه بنا ایتمک ، الله طرفدن تکذیب اولونماق دن اصلاح قورماق سزین الله نامه سوله یلرک اراده لری ، قورونولری ، منفعتلری اوزره رینه بنا ایتمکدر . هر دینده الله ربک خوشنه کیدن یاخود کیمه یلر شیلری یالکیز راهبیلر تعیین ایتمک حقنه مالکدرلر ؛ بالذات کندیلرینک خوشلرینه کیدن و یا کیمه یلر شیلری تعیین ایده جکدرنده هیچ بر زمان شبهه یوقدر .

بتون دنیانک دینلرینک امر و توصیه ایتدیکی عقیده لر ، مناسک ، اخلاق و فضائل ، آشکار بر صورتده بودینلرک واضعلرینک و یا بونلرک نماینده لرینک سلطنتلری توسیع ایتمک یاخود وارداتلری ، رفاهلری چوغالتاق اوزره حساب ایدیلش در . [۱] عقیده لر مظلومدرلر ، آکلاشیلماز

[۱] فردوسی :

زبان کسان از پی سود خویش

بجوید و دین اندر آرند پیش .

دعشدر ، که باشقالرینک زیاننده کندی منفعتلری آرارلر و دینی اورتابه سوررلر . دیمکدر .

ابوالعلاء المعری ایسه :

افيقوا افيقوا باغواء فانما

دياناکم مکر من القدماء :

ارادوا بها جمع الحطام و ادروا

وماتوا و دامت سنت اللّٰماء ..

دیور ترجمه سی شودر : اویانکیز اویانکیز ای بولدن چیمشدر ! سزک دینلرکیز قدما ناک حیللرندن برحیللدر . اولر بودینلر واسطه سیله دنیا مالی طویلایابی مراد ایتدیلر . کندیلری اولدیلر کیتدیلر فقط بولیملرک وضع ایتدیکلری عادت دوام ایتدی .

ع . ج .

وقورقونجدرلر . بو اعتبارله مخیله یی شاشیرتمایه ، عوام ناسه حاکم اولماق ایسته یلرک اراده لرینه عوام ناسی دها زیاده مطیع و منقاد قیللمایه بک آلوریشلی درلر . دینی سهره مونیلر و اعمال دینیه . راهبیلر ثروت و حرمت قازاندرلر . دینی اخلاق و فضیلت لر . دوشونمکدن انسانی منع ایدن منقاد بر ایمان دن ، راهبیلر اسیرلرینک اقتیادی نی تأمین ایدن برمسکنت زاهدانه دن ، دین یعنی بوراهبیلرک منافعی موضوع بحث اولونجه ، آتشین بر غیرت دن عبارت در . بتون دینی فضیلتلرک موضوعی ، هیچ شبهه یوق ، دین رچالک منافعتدن باشقا برشی دکدر .

مبحث ۱۵۷ — الرحمة بعبادک تعلیم و احسان ایتدیکلری

و مه اوزره خصمستیانیه حسنات برورلکی نیه نجر اولور ؟ نه تولوجیائی فضیلتلرینک عقامتی ، نه تولوجیاشناسلره یعنی علمای دینیه ، مقام اعتراضده ، درمیان ایدیلدیکی وقت حسنات برورلکی [Charité یی] خریستیانلرک امتیه بروظیفه اساسیه قیلدینی بوهمجنس محبت شفیقانه سی کال طنطنه ایله بزه ثنا ایدرلر . فقط هیات ! خدانک نماینده لرینک [یعنی راهبیلرک ، خواجه لرک ، خاخالرک حتی پیامبرلرک الح] سیرتلی ، بونلرک احوال و اعمالی معاینه و تدقیق ایدیلنجه بو حسنات برورلک نهیه منجر اولور ؟ بر ملحد ، بر شیعی ، بر غیر معتقد اولدینی یعنی کندیلری کبی دوشونمادیکی وقت همجنس سی سومک و یاخود اونا ایملک ایتمک لازم دکبی ؟ دییه اونلره بر کره صورگیز . سالک اولدوقلری دینک اجتهادلرینه مخالف اجتهادلرده مساعدیه [Tolérance] کوسترمه لی می ؟ کوستر-مه مه لی می ؟ دییه اونلره صورگیز ؟ ضالانده بولونانلر حقنده حکمدار رحبانه داورانمالی میدر ؟ دییه اونلره صورگیز . درحال اونلرک حسنات برورلکی نابود اولور و متحکم رهبان سزه : د حکمدار آنجا ق ذات اجل و اعلا ، نک منافعی وقایه ایچون قلیج طاشیر ، جوانی ویریر . سزه رهبان ، هیچنه محبت ایجابی اولاراق ، اونی [یعنی کندیلری کبی دوشونمادیکی] قهر ایتک ، حبس ایتک ، نفی ایتک ، یا قیاق لازم کندیکنی سوبیلرلر .

راهبیلر

مابعدی وار